

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem Kolozsvár
1.2 Kar	Római Katolikus Teológia Kar
1.3 Intézet	Pasztorálteológia Intézet
1.4 Szakterület	Római Katolikus Teológia
1.5 Képzési szint	alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Teológiai licenciátus

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Gregorián ének						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Diósi Dávid						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	–						
2.4 Tanulmányi év	2018/19	2.5 Félév	II	2.6. Értékelés módja	vizsga	2.7 Tantárgy típusa	alap

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	–	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	–	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					10
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					7
Vizsgák					10
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszámja					75
3.8 A félév össz-óraszámja					28
3.9 Kreditszám					3

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	• nincs
4.2 Kompetenciabeli	• nincs

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• –
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• tábla, vetítő, CD-hanglemez, DVD-lemez, kották

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	A gregorián ének a római egyház ősi egyszólamú liturgikus éneke. A gregorián ének a liturgiában született, a liturgikus zene legtökéletesebb példája és örökérvényű mintaképe, ugyanakkor pedig az európai zene első nagy (ránk maradt) stílusa, az egyszólamú ének tökéletes művészi megvalósulása, továbbá a többszólamú kóruszene téma-kincstára. Ezért alaposan ismernie kell minden (elsősorban) katolikus egyházzenesznek, de minden papnak is. Az opcionális kurzus folyamán betekintést szeretnénk nyújtani a hallgatónak a gregorián ének világába, éneklésének lelkületébe. Foglalkozni fogunk a gregorián ének történetével, kottaolvasásával és műfajaival. Az elméleti ismereteken kívül a hallgatók közös gyakorlással egy bizonyos gregorián repertoárt is elsajátítanak.
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • a gregorián ének szerepe a zenetörténetben • zenetörténeti és egyháztörténelmi ismeretek • zeneelméleti ismeretek

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • a gregorián ének világába való bevezetés
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • a gregorián ének kottaolvasásának elsajátítása • a fontosabb gregorián énekrepertoár elsajátítása • a liturgikus cselekmények éneklésének az elsajátítása

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
–	–	–
Könyvészet		
–		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<i>Bevezetés a gregorián énekbe</i>	előadás, magyarázat, éneklés	–
<i>A gregorián ének története</i>	előadás, magyarázat, éneklés	–
<i>A gregorián kotta olvasása</i>	előadás, magyarázat, éneklés	Neumák
<i>Gregorián műfajok I: A recitációs műfajok</i>	előadás, magyarázat, éneklés	<i>Tonus Lectionis & Tonus Evangelii, Tonus Orationum (Collecta, Superoblata, Postcommunio, Praefatio, Pater noster), Tonus Psalmorum</i>
<i>Gregorián műfajok II: A szillabikus-neumatikus műfajok</i>	előadás, magyarázat, éneklés	<i>Zsolozsma-antifonák, Himnusz, Mise-antifonák (Introitus & Communio), Mária-antifonák</i>
<i>Gregorián műfajok III: A melizmatikus műfajok</i>	előadás, magyarázat, éneklés	<i>Tractus, Graduale, Alleluja & Offertorium</i>
<i>Gregorián műfajok IV: Új műfajok</i>	előadás, magyarázat,	<i>Sequentia, Tropus &</i>

	éneklés	Dallamos mise-ordináriumok
Könyvészet		
<ul style="list-style-type: none"> • AGUSTONI, LUIGI: <i>Gregorianischer Choral</i>, in: H. MUSCH (Hrsg.), <i>Musik im Gottesdienst. Ein Handbuch zur Grundausbildung in der katholischen Kirchenmusik I: Historische Grundlagen – Liturgik – Liturgiegesang</i>, Regensburg 1983, 203–374. • DICSÉRJÉTEK AZ URAT! énekes-könyv, Gyulafehérvári 1993. • <i>Die Kirchenmusik und das II. Vatikanische Konzil</i>. Referate der Kirchenmusikwoche in Graz. Herausgegeben von der Abteilung für Kirchenmusik an der Akademie für Musik und darstellende Kunst in Graz, Graz/ Wien/ Köln 1965. • DIÓSI, DÁVID (szerk): <i>Cantate Domino</i>, Gyulafehérvár 1996. • DIÓSI, DÁVID: <i>A Sanctus éneklésének történeti háttere a kezdetektől a többszólamúság kialakulásáig. Egyházzene- és liturgiátörténeti visszapillantás</i>, in: <i>Studia Theologica Transsylvaniensia</i> 12 (2009/ 1), 23–62. • DOBSZAY LÁSZLÓ: „Szent híd”. A zsidó liturgikus ének és a gregoriánium kapcsolatai, in: <i>Magyar Egyházzene</i> 3/2 (1995/ 1996), 141–146. • DOBSZAY LÁSZLÓ: <i>A gregorián ének kézikönyve</i>, Bp. 1993. • DOBSZAY László: <i>Az esztergomi rítus</i>, Újember, Bp. é. n. • DOBSZAY LÁSZLÓ: <i>Bevezetés a gregorián énekbe</i> (A: Elmélet) Budapest 1995. • DOBSZAY László: <i>Gondolkozó füzetek</i>, sorozat, Bp. • DOBSZAY László: <i>Jegyzetek a liturgiáról</i>, Újember, Bp. é. n. • DOLHAI Lajos: <i>Az ókeresztény egyház liturgiája</i>, Bp. 2001. • ÉNEKLŐ EGYHÁZ énekeskönyv, Bp. 1985. • <i>Erdélyi imádságos könyv</i> (szerk. Veress Ernő), Kolozsvár, 1948. • GRADUALE TRIPLEX seu Graduale Romanum Pauli PP. VI cura recognitum & rhythmicis signis a solesmensibus monachis ornatum neumis Laudunensibus (Cod. 239) et Sangallensibus (Codicum San Gallensis 359 et Einsidlensis 121) nunc auctum, Solesmis 1979 • GRUNEWALD, CAMILLO: <i>Manuale cantionum clericalium</i>. Hilfsbuch für Lehrende und Lernende an kirchlichen Seminarien und Pädagogien sowie für römisch-katholische Priester und Chorregenten, Graz 1905. • HOURLIER, Jacques: <i>Entretiens sur la spiritualité du chant grégorien</i>, Solesmes 1985. • JÁKI, SÁNDOR TEODÓZ: <i>Musica sacra I-II. Jegyzet a szemináriumok énekóráihoz</i>, h. n. & é. n. • JASCHINSKI, Eckhard: <i>Musica sacra oder Musik im Gottesdienst? Die Entstehung der Aussagen über die Kirchenmusik in der Liturgiekonstitution „Sacrosanctum Concilium” (1963) und bis zur Instruktion „Musicam sacram” (1967) (Studien zur Pastoralliturgie 8)</i>, Regensburg 1990. • LIBER USUALIS Missae et Officii pro dominicis et festis cum cantu gregoriano ex editione Vaticana adamussim excerpto et rhythmicis signis in subsidium cantorum a Solesmensibus monachis diligenter ornato, Roma, 1957. • MARKUS Robert: <i>Nagy Szent Gergely és kora</i>, Bp. 2004 • RAJECZKY Benjamin: <i>Mi a gregorián?</i> Bp. 1981. • RATZINGER, Joseph: <i>A liturgia szelleme</i>, Bp. 2002. • SCHÜTZEICHEL, Harald (szerk), <i>Die Messe</i>. Ein kirchenmusikalisches Handbuch, Düsseldorf 1991. • WAGNER, PETER: <i>Einführung in die gregorianischen Melodien. Ein Handbuch der Choralwissenschaft II: Neumenkunde. Paläographie des liturgischen Gesanges nach den Quellen dargestellt und an zahlreichen Faksimiles aus den mittelalterlichen Handschriften veranschaulicht</i>, Hildesheim/ Wiesbaden ³1962. • WAGNER, PETER: <i>Einführung in die gregorianischen Melodien. Ein Handbuch der Choralwissenschaft I: Ursprung und Entwicklung der liturgischen Gesangsformen bis zum Ausgange des Mittelalters</i>, Hildesheim/ Wiesbaden ⁴1962. • WAGNER, PETER: <i>Einführung in die gregorianischen Melodien. Ein Handbuch der Choralwissenschaft III: Gregorianische Formenlehre. Eine choralische Stilkunde</i>, Hildesheim/ Wiesbaden ²1962. • WILSON-DICKSON, ANDREW: <i>A kereszténység zenéje</i> Bp. 1994. 		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A szentmise, a zsoltó és egyéb liturgikus ténykedések éneklésének az elsajátítása
- A liturgikus cselekmények ünnepélyes éneklésének az elsajátítása

- Az egyház egyik legértékesebb énekkincstárának az alapos megismerése

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás			
10.5 Szeminárium / Labor	Az elméleti anyag ismerete	időszakos ellenőrzés	10 %
		félévvégi írásbeli vizsga	35 %
	Az énekrepertoár ismerete	időszakos ellenőrzés	10 %
		félévvégi szóbeli vizsga (éneklés)	35 %
	Interaktív jelenlét	Számontartás	10 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • a leadott zeneelméleti anyag általános ismerete • a szemináriumok alatt, valamint egyéni munkával begyakorolt énekrepertoár eléneklése, esetlegesen a tanár segítségével 			
10.7 A parciális vizsga (félévközi zárthelyi dolgozat) formája			
–			
10.8 A félévi vizsga formája			
<p>A félévi vizsga írásbeli és szóbeli formában történik. Az írásbeli vizsga az előadások során kifejtett, azaz a tantárgy elméleti részéből, a szóbeli vizsga pedig a szemináriumok során elsajátított énekrepertoárból történik. Utóbbira az énekrepertoár nehézségi fokuk szerint, illetve műfaji kritériumok alapján csoportokba vannak szedve, mégpedig úgy, hogy minden egyes zenei tétel pontszámmal van ellátva, melyet, ha összeadunk, megkapjuk az elsajátítandó énekrepertoár összpontszámát. Vizsgára a diáknak az imént említett összpontérték min. 50 %-nak megfelelő anyaggal kell jelentkeznie, mégpedig úgy, hogy legalább egy-egy tétel mindegyik csoportból szerepeljen (a többi szabadon választható). A kiválasztott tételeket a diáknak a vizsga előtt írásban be kell nyújtania a vezetőtanárnak.</p>			
10.9 A vizsgatétel sor ismertetésének legkésőbbi időpontja			
<ul style="list-style-type: none"> • a vizsgaszesszió kezdete 			
10.10 A szemináriummal kapcsolatos elvárások			
<ul style="list-style-type: none"> • aktív bekapcsolódás az énekgyakorlásba. 			

Kitöltés dátuma

2018.04.27.

Előadás felelőse

Dr. habil. Diósi Dávid

Szeminárium felelőse

Dr. habil. Diósi Dávid

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2018.04.28.

Intézetigazgató

Dr. Oláh Zoltán

Kitöltés dátuma

.....

Előadás felelőse

.....

Szeminárium felelőse

.....

Az intézeti jóváhagyás dátuma

.....

Intézetigazgató

.....